

รายวิชาภาษาไทย

รหัสวิชา ท๑๖๑๐๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เรื่อง แต่งบทร้อยกรอง (๑)

ครูผู้สอน ครูประเมษฐ ศรีกำเหนิด

ครูคนिता หนูนอนันต์

แต่งบทร้อยกรอง (๑)

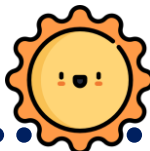
เกม...

ตามล่าหาสมบัติ

หมู่..........ถลาร่อนว่อนสู่ฟ้า

(นก / ปักษา / วิหค)

......เยื้องเยียมเหลื่อม........

(ดวงตะวัน / สุริยา / ดวงอาทิตย์) (คิริ / ภูผา / บรรพต)

เสียงสังสาราล์ตัวโน..........

(พนา / พงไพร / พงพี)

กูร้องไปพรรษารื่นชื่น..........

(จิต / ใจ / ฤดี)

หมู่.....ว่ายเวียนวนใน.....ใต

(มัจฉา / ปลา) (น้ำ / ชล / ธารา)

อีก.....มากมายหลายหลากสี

(ดอกไม้ / ผกา / มาลี)

ส่งกลิ่นหอมงาม......พาเปรมปรีดิ์

(เนตร / ตา)

..........บินล่อมเที่ยวดอมดม

(ผึ้ง / ภมร / ภุมรี)

ลำสัมผัส จัดสำเร็จ

๑ หมู่ปักษาถลาร่อนว่อนสู่ฟ้า
เสียงสิงสาราสัตว์ในพนา
หมู่มัจฉาว่ายเวียนวนในชลใส
ส่งกลิ่นหอมงามตาพาเปรมปรีดี

สุริยาเฝ้าเยี่ยมเหลี่ยมภูผา
กู້ร้องไปพรรษาขึ้นขึ้นฤดี
อีกดอกไม้มากมายหลายหลากสี
ภูมรีบินล่อมเที่ยวดมดมฯ

คำถามน่าคิด ชวนพิจารณา

นักเรียนสังเกตคำที่เติมลงในช่องว่าง
ว่ามีสัมผัสกันอย่างไร

- สัมผัสระหว่างวรรค
- สัมผัสระหว่างบท
- สัมผัสใน
- สัมผัสพยัญชนะ / สระ

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายฉันทลักษณ์ของกลอนสุภาพได้
๒. เขียนฉันทลักษณ์ของกลอนสุภาพได้
๓. บอกประโยชน์ของฉันทลักษณ์กลอนสุภาพ

สังเกตคำกลอน

๑ กลอนสุภาพพึงจำมีกำหนด
กลอนหนึ่งบทสี่วรรคกรองอักษร
วรรคละแปดพยางค์นับคัพพัทธ์สุนทร
อาจยิ่งหย่อนเจ็ดหรือเก้าเข้าหลักการ

สังเกตคำกลอน

๑ ห้าแห่งคำคล้องจองต้องสัมผัส
สลับจัดรับรองส่งประสงค์สมาน
เสียงสูงต่ำต้องเรียงเยี่ยงโบราณ
เป็นกลอนกานท์ครบครันฉันทน์นี้เอ๋ยฯ

คำถามกระตุ้นความคิด

นักเรียนรู้จักคำว่า “สัมผัส” หรือไม่
มีความหมายว่าอย่างไร

สัมผัส

หมายความว่า ต้องกัน, กระทบกัน, คล้องจองกัน เป็นต้น

คำสัมผัส

คือ ลักษณะบังคับที่ใช้คำที่มีเสียงคล้องจองกัน

มี ๒ ชนิดคือ ๑. สัมผัสนอก

๒. สัมผัสใน

สัมผัสนอก

คือ สัมผัสที่ส่งจากวรรณหนึ่ง ไปยังอีก
วรรณหนึ่งตามข้อบังคับของร้อยกรอง
แต่ละประเภท

ตัวอย่างสัมผัสนอก

๑ ถึงบางพุดพุดดีเป็นศรี**คักดี**

มีคน**รัก**รสถ้อยอรร้อย**จิต**

แม่พุดชั่วตัวตายทำลาย**มิตร**

จะชอบ**ผิด**ในมนุษย์เพราะพุดจา

สุนทรภู่

สัมผัสใน

คือ คำที่มีเสียงสระ หรือเสียงพยัญชนะ คล้องจองในวรรคเดียวกัน แบ่งเป็น ๒ ประเภท

คือ ๑. สัมผัสสระ

๒. สัมผัสพยัญชนะ หรือสัมผัสอักษร

ตัวอย่างสัมผัสสระ

๑ ไม่เป็นสองรองใครไทยประดิษฐ์
งามวิจิตรเหลียมพราวราวดุจดอย
มีเพชรนิลกลิ่นนางมีจางรอย
ใจเฝ้าคอยถอยเพชรเก็จมณี

ตะวันฉาย

ตัวอย่างสัมผัสพยัญชนะ

๑ เมื่อมีมากมายมิตรหมายมอง
เมื่อัวหมองมิตรมองเหมือนหมูหมา
เมื่อไม่มีหมดมิตรมุ่งมองมา
เมื่อมอดม้วยแม้หมูหมาไม่มามอง

ใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง แผนผังกลอนสุภาพ
 หน่วยเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง สมุดมิตรภาพ
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง แต่งบทร้อยกรอง
 รายวิชา ภาษาไทย รหัส ท๖๖๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ลักษณะคำประพันธ์

กลอนทุกประเภทจะกำหนดเสียงคำท้ายวรรคเป็นสำคัญ กำหนดได้ ดังนี้

คำท้ายวรรคสลับ	กำหนดให้ใช้ได้ทุกเสียง
คำท้ายวรรครับ	กำหนดห้ามใช้เสียงสามัญกับตรี
คำท้ายวรรครอง	กำหนดให้ใช้เฉพาะเสียงสามัญกับตรี
คำท้ายวรรคส่ง	กำหนดให้ใช้เฉพาะเสียงสามัญกับตรี

สัมผัสนอกหรือสัมผัสระหว่างวรรค เป็นสัมผัสบังคับ มีดังนี้

คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง (วรรคสลับ) สัมผัสกับคำที่สามหรือที่ห้าของวรรคที่สอง (วรรครับ)
 คำสุดท้ายของวรรคที่สอง (วรรครับ) สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม (วรรครอง)
 คำที่สามหรือที่ห้าของวรรคที่สี่ (วรรคส่ง) สัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของวรรคที่สี่ (วรรคส่ง)
 เป็นคำสั่งสัมผัสบังคับให้บทต่อไป

ตัวอย่างกลอนแปด

แล้วสอนว่าอย่าไว้ใจมนุษย์	มันแสนสุดลึกล้ำเหลือกำหนด
ถึงดาววัลย์พันเกี่ยวที่เลี้ยวลด	ก็ไม่คดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน
มนุษย์นี้ที่รักอยู่สองสถาน	บิดามารดามักเป็นผล
ที่พึ่งหนึ่งพึ่งได้แต่กายตน	เกิดเป็นคนคิดเห็นจึงเจรจา

ใบความรู้

เรื่อง

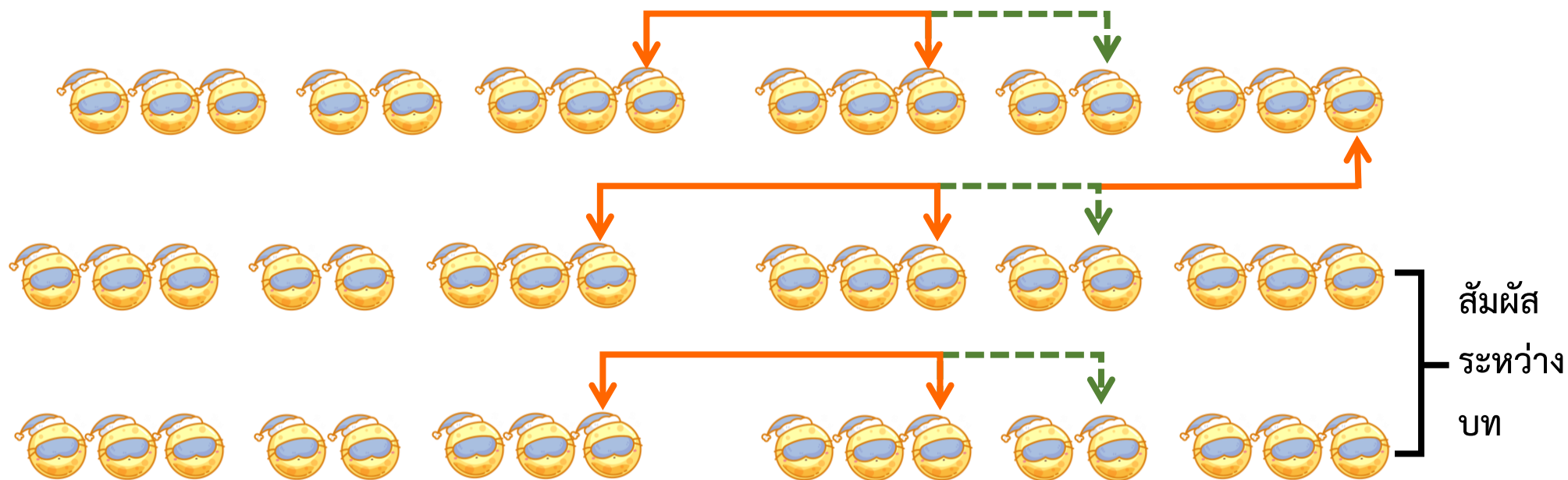
แผนผังกลอนสุภาพ

ใบความรู้

เรื่อง แผนผังกลอนสุภาพ

แผนผังกลอนสุภาพ

ใบความรู้

เรื่อง แผนผังกลอนสุภาพ

ลักษณะคำประพันธ์

กลอนทุกประเภทจะกำหนดเสียงคำท้ายวรรคเป็นสำคัญ กำหนดได้ ดังนี้

คำท้ายวรรคดับ

กำหนดให้ใช้ได้ทุกเสียง

คำท้ายวรรครับ

กำหนดห้ามใช้เสียงสามัญกับตรี

คำท้ายวรรครอง

กำหนดให้ใช้เฉพาะเสียงสามัญกับตรี

คำท้ายวรรคส่ง

กำหนดให้ใช้เฉพาะเสียงสามัญกับตรี

ใบความรู้

เรื่อง แผนผังกลอนสุภาพ

สัมผัสนอกหรือสัมผัสระหว่างวรรค เป็นสัมผัสบังคับ มีดังนี้

คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง (วรรคดับ) สัมผัสกับคำที่สามหรือที่ห้าของวรรคที่สอง (วรรครับ)

คำสุดท้ายของวรรคที่สอง (วรรครับ) สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม (วรรครอง)

คำที่สามหรือที่ห้าของวรรคที่สี่ (วรรคส่ง) สัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของวรรคที่สี่ (วรรคส่ง)

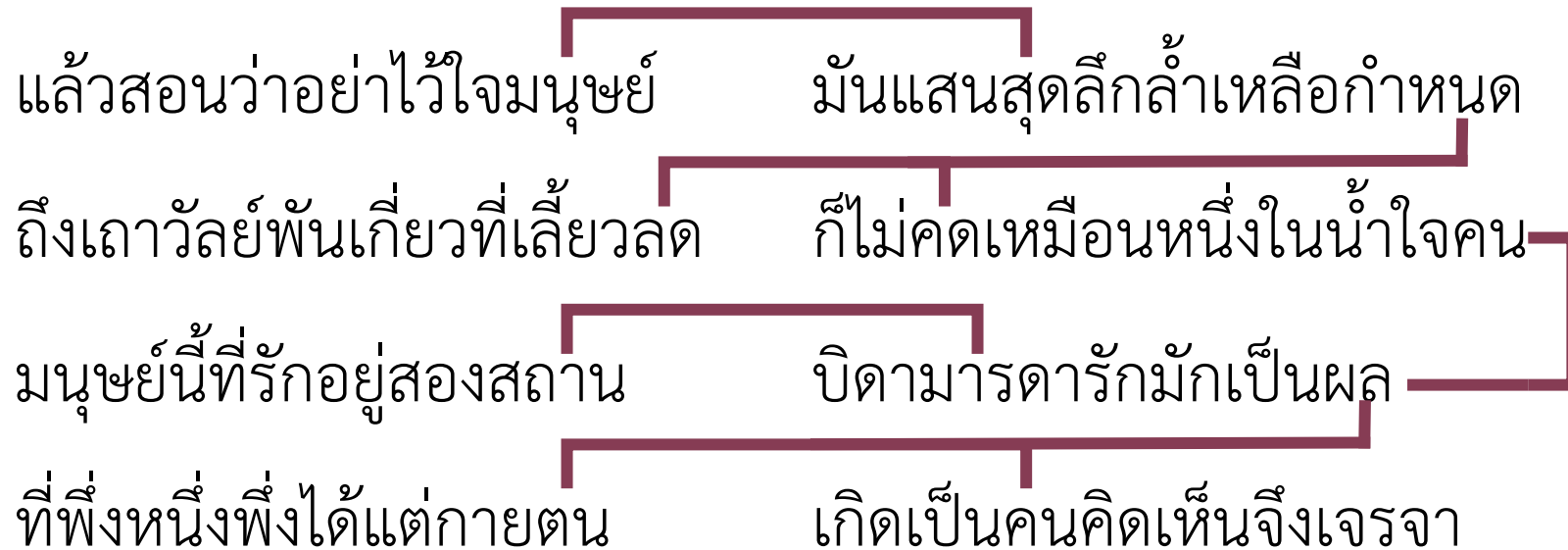
เป็นคำส่งสัมผัสบังคับให้บทต่อไป

ใบความรู้

เรื่อง แผนผังกลอนสุภาพ

ตัวอย่างกลอนแปด

หลักการแต่งบทร้อยกรอง

๑. ต้องเข้าใจรูปแบบของบทร้อยกรองที่จะเขียน

- จำนวนวรรค
- จำนวนคำในแต่ละวรรค
- การสัมผัสคล้องจองระหว่างวรรค
- เสียงของคำว่าได้กำหนดไว้อย่างไร

หลักการแต่งบทร้อยกรอง

๒. กำหนดเรื่อง และจุดมุ่งหมายของการเขียน

- กำหนดจุดมุ่งหมายของการเขียน
- จะเขียนเรื่องอะไร
- เริ่มต้นเรื่องอย่างไร
- ดำเนินเรื่องต่อไปอย่างไร
- จบเรื่องอย่างไร

เติมคำให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์กลอนสุภาพ

สร้างชาติ แผ่นดิน ศึกษา ดำเนิน ้วยเรียน

ความดี องค์ภูมิินทร์ ฝนไฟ อนาคต พระคุณ

หากอยู่ใน...**้วยเรียน**...เพียร...**ศึกษา**... **อนาคต**ก้าวหน้าดัง...**ฝนไฟ**...

ใช้ความรู้...**สร้างชาติ**...ให้เกรียงไกร สำนึกใน...**พระคุณ**...ของ...**แผ่นดิน**...

จงซื่อสัตย์กตัญญูรู้หน้าที่ ทำ**ความดี**เพื่อบ้านเกิดไม่ทิ้งถิ่น

ดำเนินตามรอยพระบาท...**องค์ภูมิินทร์**... ใช้ชีวิตรตามวิถีความพอเพียง

เรียนรู้ชั้นประถมศึกษา ประจักษ์ด้วยใบงาน

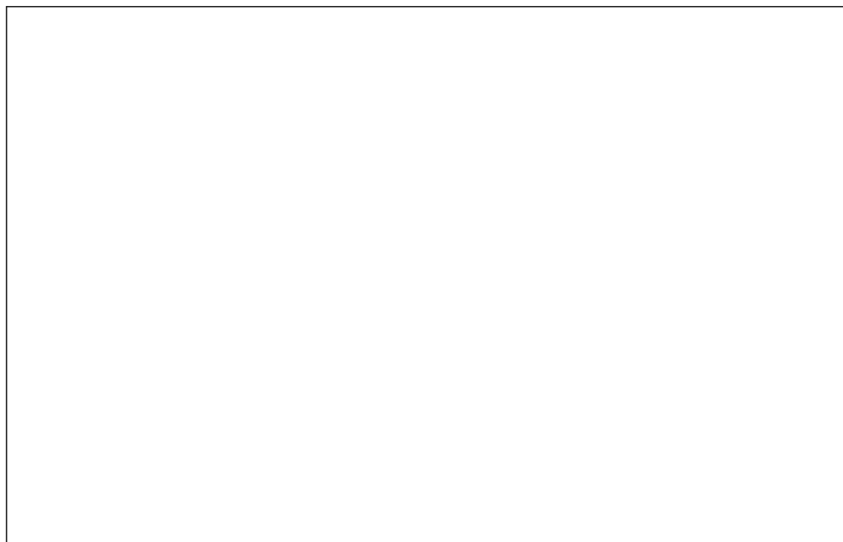
ใบงานที่ ๓ เรื่อง แผนผังกลอนสุภาพ
หน่วยเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง สมุดมित्रภาพ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง แต่งบทร้อยกรอง
รายวิชา ภาษาไทย รหัส ท๑๖๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

คำชี้แจง จากบทกลอนนี้จึงเขียนแผนผังและโยงสัมผัสของกลอนสุภาพ ให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์

กลอนสุภาพ พึงจำ มีกำหนด
วรรคละแปด พยางค์นับ ศัพท์สุนทร
ห้าแห่งคำ คล่องจอง ต้องสัมผัส
เสียงสูงต่ำ ต้องเรียง เยี่ยงโบราณ

กลอนหนึ่งบท สี่วรรค กรองอักษร
อาจยังหย่อน เจ็ดหรือเก้า เข้าหลักการ
สัดบจัด รับรองส่ง ประสงค์สมาน
เป็นกลอนกานท์ ครบครัน ฉันทนี้เอย
ธนะปะนิย นาคทรพรพ และ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุพรรณ

แผนผังกลอนสุภาพ

ชื่อ ชั้น เลขที่

ใบงาน

เรื่อง

แผนผังกลอนสุภาพ

คำชี้แจงบทบาทนักเรียน

ให้นักเรียนทำใบงาน เรื่อง
แผนผังกลอนสุภาพ

คำชี้แจงบทบาทครู

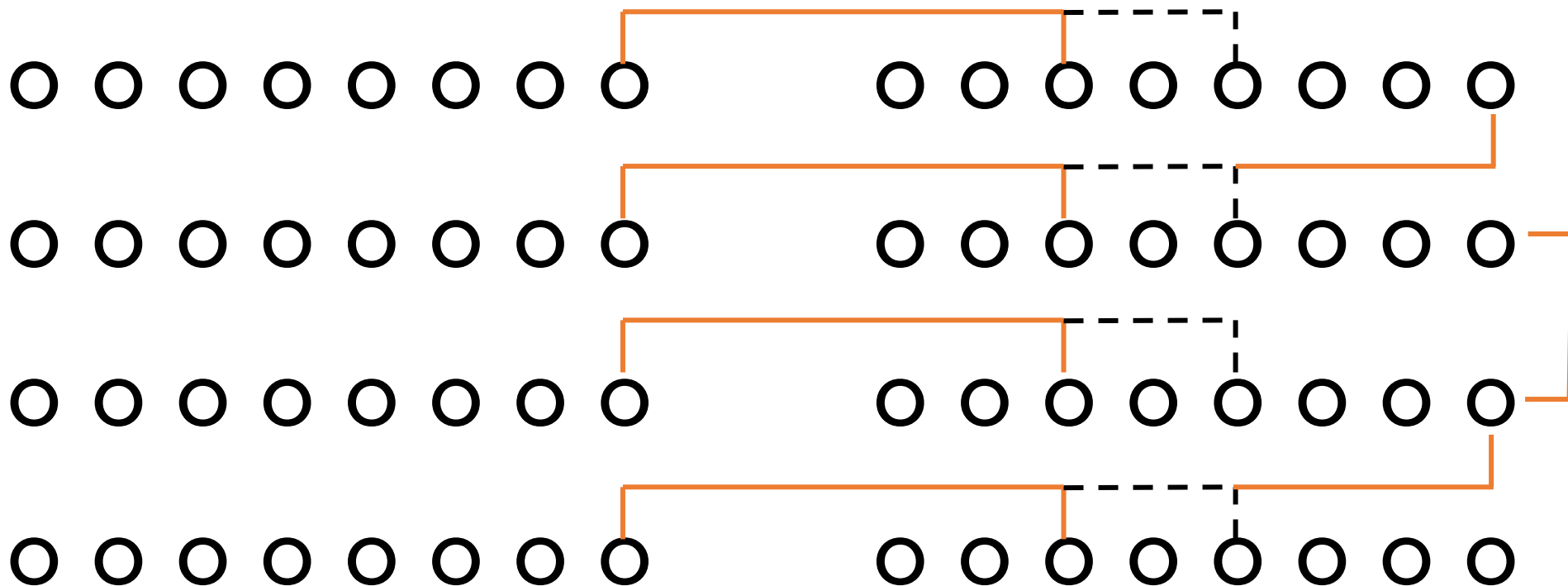
๑. ให้คำแนะนำนักเรียนในการทำงาน
๒. ดูแลการทำงานของนักเรียน
๓. ตรวจสอบความถูกต้องของใบงาน

แผนผังกลอนสุภาพ รับทราบทั่วกัน

แผนผังกลอนสุภาพ

แต่งบทร้อยกรอง

ต้องรู้แจ่มแจ้ง

คำถามน่าคิด ชวนพิจารณา

การรู้ชั้น特ลักษณะกลอนสุภาพ มีประโยชน์อย่างไร

- เข้าใจในชั้น特ลักษณะของกลอนสุภาพ
- แต่งกลอนสุภาพได้ถูกต้องตามชั้น特ลักษณะ
- สามารถวิเคราะห์การสัมผัสที่ปรากฏในกลอนสุภาพได้ ฯลฯ

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง แต่งบทร้อยกรอง (๒)

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบงาน เรื่อง เพื่อนของฉัน

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

